

כיבוש הבופור

כיבוש הבופור ייזכר לעד בשל אמירתו האומללה של ראש הממשלה בגין כי בקרב הזה לא נהרג איש מחיילינו ואפילו לא נפצע. עם זאת ראוי הקרב הזה להיזכר בראש ובראשונה בשל הדבקות במשימה שהפגינו הלוחמים - אנשי סיירת גולני ופלוגת ההנדסה

- לפני שנפגע בשנים האחרונות - 120 מטר, ורוחבו 60 מטרים, חשיבות אסטרטגית עצומה: הוא צופה על כל הדרכים המובילות לצידון ולשפלת החוף וחולש עליהן.

מאז שנאחזו בו המחבלים היה המבצר לסמל האיום על יישובי הצפון. במשך שנים ידע צה"ל שמחבלים וקציני תצפית מתבצרים בו ומכוונים את אישם לעבר צפון אצבע הגליל, ובמיוחד לעבר מטולה. פעמים רבות הטיל חיל האוויר הישראלי את פצצותיו על המבצר, וגם אש ארטילרית מדויקת פגעה בו, אך לא היה באלה כדי לעקור את המחבלים מהמקום.

על כוח גולני בפיקודו של גבי אשכנזי הוטלה המשימה לכבוש את רמת ארנון כולה ואת הבופור בכללה. הכוח נחלק לשניים: על כוח אחד, גדוד בפיקודו של רס"ן עמר, הוטל לכבוש את הרכס שמצפון לבופור (ני"ג 548 ר" 571). היו אלה מוצבים מבוצרים ששלטו באש על גשר חירדלה ועל נהר הליטני שלרגליהם מצד מזרח.

משימתו של הכוח השני הייתה לכבוש את מבצר הבופור ואת המרחב שמדרומו. בכוח השתתפו מחצית מפלוגת הסיוור החטיבתית וחלק מפלוגת ההנדסה החטיבתית, ופיקדו עליו רס"ן קפלינסקי, מ"פ הסיירת, וסגנו, מ"פ ההנדסה, צביקה. הכוח

כאשר פרצה מלחמת שלום הגליל, ב-6 ביוני 1982, הייתי מפקד אוגדת געש, שהיא אוגדה סדירה שהייתה מוצבת ברמת-הגולן. עם זאת רק חלק מהאוגדה היה תחת פיקודי, וחלק אחר הועבר ליחידות שכנות.

עד תחילת המלחמה הייתה בציבור אווירה שהמלחמה נגד לבנון היא הכרחית ומחויבת המציאות. בלבנון שלטו כוחותיו של יאסר ערפאת, ואלה היו מאורגנים במסגרות של חטיבות מגבול לבנון-ישראל ועוד בואכה ביירות.

בלבנון היו מוצבים גם כוחות סוריים, ואלה היו ערוכים בביירות ובמזרח לבנון, ובמיוחד בגיבל ברוד ובשלוחותיו וכן בבקעת הלבנון.

עקב רוחב היריעה אני מתמקד במאמר הזה בכיבוש רמת ארנון ומבצר הבופור על-ידי חטיבת גולני.

כיבוש רמת ארנון ומבצר הבופור

רמת ארנון משקיפה על חלקו המערבי של נהר הליטני ומתנשאת מעל לגשר חירדלה. את מצודת הבופור, שניצבת בשיאה של הרמה - בגובה של 700 מטרים מעל פני הים - בנו המוסלמים בראשית המאה ה-12, והיא נקראה "קלעת א־שקיף". מאוחר יותר עברה לידי הצלבנים, ובמאה ה-17 התבצר בה אמיר הדרוזים, פחיר א־דין. למבצר, שאורכו

תא"ל (מיל') אביגדור קהלני

ראש האגף הביטחוני-חברתי במשרד הביטחון

הזה אמור היה להתפצל לשניים: על כוח ההנדסה הוטל לכבוש את מוצב האנטנה הממוקם דרומית לבופור, לא רחוק ממנו, ועל הסיירת הוטל לכבוש את המבצר ואת תעלת הלחימה המבוצרת הצמודה אליו באגפו הדרומי.

בתכנון האחרון סוכם שהבופור ייכבש בשעות היום - בהנחה שהכניסה ללבנון תיעשה עם שחר. עם זאת את תרגילי המודל, שבאחדים מהם נכחתי אישית, ערכו הכוחות ביום ובלילה. ראוי לציין שתורגלו גם חציה רגלית של הליטיני וטיפוס ליעדים מכיוון מזרח - מהלך שהתנגדתי לו לאחר שקיבלנו אישור להשתמש בגשר עקיייה. כאמור, העדפתי התקפה רכובה מכיוון מערב עד לפאתי היעד, שכן מדובר היה בתנועה שלא הייתה כרוכה בהפרש גבהים גדול.

גדוד הבוקעים הראשון של גולני בפיקודו של רס"ן עמר התקדם בחשכה לעבר המתחמים שמצפון לבופור - 571 ו-548. חיילי הגדוד הסתערו על המתחמים, נכנסו לתעלותיהם והחלו לטהרם. התנהל קרב פנים אל פנים, ובמהלכו נפצע המג"ד, והקשר האישי שלו נהרג. ארבעה חיילים נוספים נפצעו, ובהם מפקד הפלוגה המובילה. המג"ד, שנפצע קשה בפניו, המשיך לפקד בגבורה על חייליו בעזרת מכשיר הקשר. למרות הריכוך הארטילרי שקדם להסתערות נתקלו לוחמינו בלחימה עיקשת של המחבלים.

הסמג"ד שוקי קיבל את הפיקוד על הגדוד. אחד הכוחות נקלע לשדה מוקשים, וחיילים רבים נפצעו. אחרים, שיצאו לחלץ את הפצועים, נפצעו אף הם ונשארו מוטלים בשדה. חובש שטיפל בפצועים נהרג תוך כדי פעולה. יותר משלוש שעות שכבו הפצועים בשדה המוקשים, עד שפנו על-ידי חבריהם: על סיפנו של טנק שהוכנס לבסוף לטטח הניחו לוחמי גולני את חבריהם הפגועים והובילו אותם אל מסוקים שהמתינו לפנותם לעורף.

הכוח שבפיקודו של קפלינסקי התארגן לקראת כיבוש המבצר ומוצב האנטנה. בעוד קפלינסקי מתמקם בנגמ"שו, הוא ספג כדור בחזהו. בהחלטה מהירה שלח גבי אשכנזי את גוני הרניק לפקד על הקרב. גוני, שהכיר את המשימה על כל פרטיה, יצא מייד לאזור. תוך כדי נסיעה התהפך הנגמ"ש שלו פעמיים עם כל נוסעיו. את שארית הדרך אל הכוח עשה גוני ברגל, כשהוא סובל מכאבים בגבו. במפגש בין גוני לצביקה, מ"פ ההנדסה, סוכם על שינוי בתוכנית: הכוח שבפיקוד צביקה יוביל לעבר היער, וגוני ימשיך בעקבותיו עם כוחו שלו.

כשהוא בכוננות לירי יצא צביקה רגלית לעבר היעד. היה זה לילה בהיר. לאור הירח ניתן היה להבחין בדמויות ובעצמים גם ממרחק לא קטן. לאחר שחצה שדה מוקשים חדר צביקה אל מוצב האנטנה. בתור תעלות המוצב לחמו אנשיו, והוא בראשם, פנים אל פנים עם המחבלים. רופא הפלוגה נפצע, וכמוהו

מפקד צוות הסיור, ארז. בסופו של דבר כבשה פלוגת ההנדסה - בסיוע חיילים אחדים מפלוגת הסיור - את מוצב האנטנה.

בעקבות פלוגת ההנדסה התקדם הכוח שבפיקודו של גוני לעבר המבצר המאיים. נוכחותו בין הלוחמים העלתה את המוראל. ברשת הקשר הזדהה גוני בשמו הקודם והמוכר - קודקוד נוקס - וכך ידעו הלוחמים, עד האחרון שבהם, שמאותו רגע ואילך גוני הוא בעל הבית.

עם תחילת הטיפוס חצה הכוח דרך כורכר לבנה בקרבת הכביש המוליך למבצר. אש חזקה ניתחה על הכוח החשוף והרגה שלושה מלוחמי הסיירת: ירון עמיר, יוסי אוליאל וגיל בן-עקיבא. למרות זאת המשיך הכוח בתנועתו לעבר הקצה הדרומי של תעלות הלחימה המובילות למבצר. התנועה נעשתה תחת אש מקלעים בלתי פוסקת. למזלם נמצאו הלוחמים בשטח בלתי נראה לעין היורים, ולכן הם יכולים היו להמשיך בתנועה שוטפת.

מפקד הצוות אביקם שרף ורן גוטרמן היו החלוצים שהצליחו להיכנס אל התעלה הראשונה. להפתעת כולם התברר שהתעלות צרות מאוד, והתנועה

מאז נאחזו המחבלים בבופור היה המבצר לסמל האיום על יישובי הצפון. במשך שנים ידע צה"ל שמחבלים וקציני תצפית מתבצרים בו ומכוונים את אישם לעבר צפון אצבע הגליל, ובמיוחד לעבר מטולה

בהן עם חגור ונשק קשה ביותר. אבי ורזי החלו בטיהור התעלות, עד ששני צרורות מנשק האויב הרגו את שניהם. מוטי, אחד מקציני הסיירת שצעד בעקבותיהם, החליט ליטול על עצמו את הפיקוד על המשך טיהורו של היעד.

יחד עם מוטי המשיך גוני בדרכו אל פתח המבצר. יריות נשמעו מכל עבר, ורימונים הושלכו אל תוך התעלות. מחבלים רבים נהרגו, ואחרים נראו נמלטים מן האזור. מחבל עיקש, שמצא לו מסתור על מסלול לחימתו של גוני, ירה צרור פתאומי לעברו. גוני נהרג במקום.

מוטי והלוחמים הנוותרים הוכיחו דבקות מרשימה במשימה והמשיכו לטהר את היעד עד סופו. אחד הלוחמים, רוני, נטל דגל כחול-לבן מאחד הנגמ"שים, טיפס על האנטנה וקבע את הדגל בראשה. שמחתי על שהיה זה דווקא גבי, שפיקד על הקרב. נוכחתי לדעת שהוא קצין מעולה, בעל אומץ לב וכושר מנהיגות ראויים לציון.

בסביבות 00:22 תם הקרב. זמן מה לאחר מכן הובא לידיעתי שגוני נהרג. לא יכולתי לעכל את הידיעה.

רציתי להאמין שמדובר בטעות, שעוד אקבל הודעה אחרת המבטלת את קודמתה, אך זו לא הגיעה.

למחרת כיבוש הבופור, משפנוו ההרוגים והפצועים, נחת בשטח מסוקו של ראש הממשלה. אל מנחם בגין נלוו שר הביטחון, אריק שרון, ורס"ן חדד, מפקד הכוחות הלבנוניים בדרום לבנון. אף שהשטח היה נתון לאחריותי, לא תואם עימי הביקור מראש. לא ידעתי מאומה על הנחיתה, והעובדות נודעו לי רק אחרי המלחמה. בראיון לטלוויזיה שנערך עימו על מוצב הבופור מסר ראש הממשלה כי בקרב לא נהרג איש מחיילינו, ואף לא היו נפגעים. הקביעה המוטעית הזאת של ראש הממשלה, שלא ידעתי מהו מקורה, עוררה מבוכה ותגובות קשות כלפיו. ההורים השכולים ראו בה, ובצדק, פגיעה בהם ובבניהם. גורמים צבאיים, שידעו את העובדות, הביעו את פליאתם על שבגין לא עודכן. מאוחר יותר, בשיחה עם אלוף הפיקוד, אמיר דרורי, הוא טען שלא ידע על נחיתתו של ראש הממשלה ושלא עודכן על כך. בבירור שערכתי התברר לי שמסוקו של בגין עמד בקשר עם אג"ם מבצעים במטכ"ל. היושבים שם לא היו מעודכנים בעובדות, וזהו, אולי, מקור הטעות האומללה.

סיכום

במאמר הזה לא סקרתי את כל הגזרות במלחמת שלום הגליל. אוגדתי, אוגדת געש, כבשה את צידון והעבירה את העיר לידי עוצבת הגליל אשר עסקה בטיהור העיר במשך ימים רבים תוך קרבות קשים. אוגדת געש הגיעה עד לפאתי ביירות.

25 שנה חלפו מאז מלחמת שלום הגליל - פרק זמן ארוך שמאפשר לבחון את מידת צדקתה ואת הישגיה. ההישג הבולט ביותר של המלחמה היה גירוש כוחות הפת"ח מלבנון - כ-14 אלף לוחמים. אולם המלחמה שינתה את מאזן הכוחות הפנימי בתוך לבנון ואיפשרה את עלייתו של כוח חדש - חזבאללה - שמקדיש את עצמו מאז היווסדו למלחמה בישראל.

לימים הייתי בין אלה שחשבו שצריך לצאת מלבנון ולהגן על המדינה מהגבול הקיים. בהיותי חבר כנסת ולאחר מכן השר לביטחון פנים דגלתי ביציאה חד-צדדית, אך ראש הממשלה רבין ולאחר מכן ראש הממשלה נתניהו לא הסכימו עם הרעיונות שלי, ועשרות חיילים שילמו בשל כך בחייהם מדי שנה. היה זה ראש הממשלה אהוד ברק שהחליט על יציאה חד-צדדית מלבנון. לדאבונו, לא הייתה זו יציאה אלא בריחה חד-צדדית שפגעה קשה בדימוי של המדינה בכלל ושל צה"ל בפרט. צד"ל הופקר בשטח, וצידוד עבר לאויב. כוחות צה"ל התפנו במהירות ונתנו תחושה של צבא נסוג. בעקבות הנסיגה התיישב חזבאללה על הגדר, וישיבתו שם הביאה לפרוץ מלחמת לבנון השנייה.